

Jezus, de genezer en leraar

– Annie Besant (1847-1933)

Dr. Annie Besant was internationaal president van The Theosophical Society, van 1907 tot haar dood.

Dit zijn fragmenten uit *Esoteric Christianity*, hoofdstuk IV, 'The Historical Christ'.

Het kind wiens joodse naam veranderd is in die van Jezus werd geboren in Palestina in 105 v. Chr. tijdens het consulaat van Publius Rutilius Rufus en Gnaeus Mallius Maximus. Zijn ouders waren van goede afkomst, zij het arm, en hij werd opgevoed met kennis van de Hebreeuwse geschriften. Zijn fervente toewijding en een ernst die zijn leeftijd vooruit was, bracht zijn ouders ertoe hem voor te bestemmen voor het religieuze en ascetische leven. Kort na een bezoek aan Jeruzalem, waar de buitengewone intelligentie en begeerte naar kennis van deze jongeman opvielen, toen hij contact zocht met de schriftgeleerden in de tempel, werd hij ter opleiding gestuurd naar een Esseense gemeenschap in de zuidelijke woestijn van Judea.

Toen hij de leeftijd van 19 jaar bereikt had, vertrok hij naar het Esseense klooster in de buurt van de berg Serbal,

een klooster dat veelvuldig bezocht werd door geleerde mensen die van Perzië en India naar Egypte reisden, en waar een schitterende bibliotheek van occulte werken was gesticht, met veel werken van Indiase herkomst uit de gebieden aan gene zijde van de Himalaya. Vanuit deze zetel van mystieke lering vertrok hij later naar Egypte. Hij was volledig onderricht in de geheime leringen die de ware levensbron vormden voor de Essenen en hij werd ingewijd in Egypte, als discipel van die ene sublieme loge van waaruit de Stichter van elke grote religie afkomstig is. Egypte is namelijk één van de wereldcentra van de ware Mysteriën gebleven, waarvan alle semi-openbare Mysteriën de zwakke en vage afspiegelingen zijn.

De mysteriën waarover in de geschiedenis gesproken wordt als Egyptisch waren de schaduwen van de ware dingen 'in de Berg', en daar ontving de jonge Hebreëer de plechtige wijding die hem voorbereidde op het koninklijk priesterschap dat hij later zou verwerven. Zo bovenmenselijk zuiver en zo vol devotie was hij, dat hij in zijn mannelijkheid uitsprong boven de ernstige en enigszins fanatieke asceten te midden van wie hij zijn training had gekregen. Hij verspreidde de geur van een vriendelijke en tedere wijsheid tussen de strenge joden rondom hem, zoals een rozenboom, op vreemde wijze in een woestijn geplant, haar zoete geur zou verspreiden over de woestenij rondom. De prachtige en statige gratie van zijn witte zuiverheid hing om hem heen als een schitterende maanverlichte stralenkrans; zijn woorden, al waren het er weinig, waren steeds zoet en liefhebbend, waardoor ze zelfs de meest gestrenge mensen tot tijdelijke vriendelijkheid bewogen en de meest

starre mensen tot een voorbijgaande mildheid. Aldus leefde hij 29 jaar lang zijn aardse leven, waarbij hij aldoor groeide in genade.

Deze bovenmenselijke zuiverheid en devotie bereidden de man Jezus, de discipel, voor om de tempel te worden van een verhevener Macht, van een machtige, inwonende Aanwezigheid. De tijd was gekomen voor één van die goddelijke manifestaties die van eeuw tot eeuw gemaakt zijn om de mensheid te helpen, wanneer er een nieuwe impuls nodig is om de spirituele evolutie van de mensheid te belevendigen, wanneer er een nieuwe beschaving op het punt staat om aan te breken...

Aan die gemanifesteerde Aanwezigheid kan terecht de naam van 'de Christus' gegeven worden. Hij was het die leefde en verder trok over de heuvels en vlakten van Palestina, in de gedaante van de man Jezus, waarbij hij onderricht gaf, ziekten genas en een aantal gevorderde zielen als discipelen om zich heen verzamelde. De zeldzame charme van zijn koninklijke liefde, die van hem uitging als de stralen van een zon, trok de lijdenden, de vermoeiden en de onderdrukten naar zich toe; de subtiel tedere magie van zijn vriendelijke wijsheid zuiverde, veredelde en veraangenaamde de levens die in contact kwamen met zijn leven. Met gelijkenissen en verduidelijkende beelden onderrichtte hij de ongeschoolde massa's die hem omringden en met gebruikmaking van de krachten van de vrije geest, genas hij menige zieke met woord of aanraking, waarbij hij de magnetische energieën die toebehoorden aan zijn zuiver lichaam met de dwingende kracht van zijn innerlijk leven versterkte. Afgewezen door zijn Esseense broeders, tussen wie hij aanvankelijk werkte – wier argumenten

tegen zijn doelgericht leven van liefdewerk samengevat worden in het verhaal van de beproeving – omdat hij de mensen de spirituele wijsheid bracht die zij beschouwden als hun fierste en aller- geheimste schat; en omdat zijn allesomvattende liefde de uitgestotenen en vernederden naar zich toe trok – immer liefhebbend, zowel in het laagste als in het hoogste, het goddelijk Zelf – zag hij al heel snel de donkere wolken van haat en verdachtmaking samenpakken. De leraren en heersers van zijn natie gingen hem al snel met afgunst en woede bezien; zijn spiritualiteit was een voortdurend verwijt met betrekking tot hun materialisme, zijn macht een constante, zij het zwijgende, blootlegging van hun zwakheid. Er waren na zijn doop nauwelijks drie jaar voorbijgegaan toen het naderend onheil losbrak; het menselijk lichaam van Jezus betaalde de prijs voor het koesteren van de glorieuze Aanwezigheid van een Leraar die meer dan een mens was.

Het kleine groepje uitverkoren discipelen dat Hij geselecteerd had als ontvangers van zijn leringen werd op deze manier beroofd van de fysieke aanwezigheid van hun Meester, nog vóórdat zij zijn instructies geassimileerd hadden. Zij waren echter zielen van een hoog en gevorderd type, klaar om de Wijsheid te leren en geschikt om deze door te geven aan minder gevorderden. Het meest ontvankelijk van allemaal was die ‘discipel van wie Jezus hield’, jong, begerig en enthousiast, volkomen toegewijd aan zijn Meester, en aldus deelhebbend aan zijn geest van allesomvattende liefde. Gedurende de eeuw die volgde op het fysieke verscheiden van de Christus vertegenwoordigde hij de geest van mystieke devotie die op zoek was naar de extase, het visioen van en de vereniging met het God-

delijke, terwijl de latere grote apostel Paulus het wijsheidsaspect van de Mysteriën vertegenwoordigde.

De Meester vergat zijn belofte niet om naar hen toe te komen nadat de wereld hem uit het oog verloren was¹ en gedurende ongeveer 50 jaar bezocht Hij hen in zijn ijle spirituele lichaam, waarbij hij doorging met de leringen waarmee hij begonnen was toen hij nog bij hen was, toen hij hen trainde in kennis van occulte waarheden. Zij woonden meestentijds samen op een teruggetrokken plaats aan de rand van Judea, waarbij zij geen aandacht trokken tussen de vele blijkbaar soortgelijke gemeenschappen uit die tijd en waarbij zij de diepe waarheden bestudeerden die hij hen leerde en zij zich ‘de gaven van de Geest’ eigen maakten.

Deze innerlijke instructies, die begonnen waren tijdens zijn fysieke leven te midden van hen en die voortgezet werden nadat hij zijn lichaam verlaten had, vormden de basis van de ‘Mysteriën van Jezus’, die wij zagen in de vroege kerkgeschiedenis, en vormden het innerlijk leven, de kern waaromheen zich de heterogene materialen verzamelden die het kerkelijk christendom vormden.

In het opmerkelijke fragment dat de naam *Pistis Sophia* draagt vinden wij een document van het grootste belang dat betrekking heeft op de verborgen leringen, geschreven door de beroemde Valentinus. Hierin wordt gezegd dat Jezus tijdens de elf jaar direct na zijn dood zijn discipelen onderrichtte tot *alléén de gebieden die betrekking hebben op de eerste statuten en tot de gebieden van het eerste mysterie, het mysterie binnen de sluier*.² Tot dan toe hadden zij nog niets vernomen over de distributie van de engelenorden,

het deel waarover Ignatius spreekt.³ Toen onderrichtte Jezus, daar hij 'in de Berg' was met zijn discipelen en nadat hij zijn mystieke kleed ontvangen had, de kennis van alle gebieden en de machtwoorden die deze ontsloten, waarbij hij beloofde: *Ik zal jullie volmaken in elke perfectie, van de mysteriën van de binnenkant tot de mysteriën van de buitenkant; ik zal jullie vullen met de Geest, zodat jullie spiritueel genoemd zullen worden, volmaakt in alle perfecties.*⁴ Hij leerde hen over Sophia, de Wijsheid, over haar val in de stof bij haar poging om op te stijgen naar het Hoogste, over haar hulpkreten naar het Licht waarin zij haar vertrouwen geplaatst had, over het sturen van Jezus om haar te verlossen uit de chaos, over haar kroning met zijn licht en haar bevrijding uit haar gevangenschap. Hij vertelde hen ook over het hoogste mysterie, het onzegbare, het eenvoudigste en helderste van allen, het hoogste dat alleen gekend kon worden door hem die de wereld volkomen verzaakt.⁵ Door die kennis werden mensen Christussen: dergelijke mensen ben ik, en ik ben deze mensen, want Christus is dat hoogste mysterie⁶ en wanneer mensen dat mysterie kennen worden zij *getransformeerd in zuiver licht en worden zij in het licht gebracht.*⁷ Hij deed voor hen de grote ceremonie van Inwijding, de doop *die leidt naar het gebied van waarheid en in het gebied van het licht, en vroeg hen dit te doen voor anderen die dat waardig waren: Maar houd dit mysterie verborgen, geef het niet aan iedereen, maar [alleen] aan hem die alles doet wat ik u verteld heb in mijn geboden.*⁸

Nadat de apostelen aldus volledig geïnstrueerd waren, gingen zij op pad om te prediken, steeds bijgestaan door

hun Meester.

Bovendien schreven deze zelfde discipelen en hun vroegste collega's uit het hoofd alle openbare uitspraken en gelijkenissen van de Meester die zij gehoord hadden op, en zij verzamelden met grote gretigheid alle verslagen die zij konden vinden, waarbij zij deze ook opschreven en deze deden rondgaan te midden van hen die zich langzamerhand aansloten zij hun kleine gemeenschap. Er werden verschillende verzamelingen aangelegd, waarbij ieder lid opschreef wat hij zich herinnerde, en waaraan selecties werden toegevoegd uit de verslagen van anderen. De innerlijke leringen, gegeven door Christus aan zijn uitverkorenen, werden niet opgeschreven maar mondeling overgeleverd aan degenen die waardig geacht werden om ze te ontvangen, aan leerlingen die kleine gemeenschappen vormden om een teruggetrokken leven te leiden, en die in contact bleven met de centrale groep.

De historische Christus is dus een glorieus Wezen, behorend tot de grote spirituele hiërarchie die de spirituele evolutie van de mensheid leidt, die ongeveer drie jaar het menselijk lichaam van de discipel Jezus gebruikte; die de laatste van deze drie jaar doorbracht met het openbaar onderricht geven in heel Judea en Samaria; die genezer was van ziekten en ander merkwaardig occult werk verrichtte; die om zich heen een kleine groep discipelen verzamelde die Hij instrueerde in de diepere waarheden van het spirituele leven; die mensen aantrok door de buitengewone liefde en tederheid en de rijke wijsheid die uitgingen van zijn persoon; en die uiteindelijk ter dood gebracht werd vanwege blasfemie, vanwege het onderrichten over de inherente goddelijkheid van hemzelf en alle mensen.

Hij kwam om een nieuwe impuls van spiritueel leven aan de wereld te geven; om de innerlijke leringen betreffende het leiden van een spiritueel leven opnieuw uit te geven; om weer het smalle aloude pad aan te duiden; om het bestaan van het 'Koninkrijk der Hemelen' bekend te maken, het bestaan van de Inwijding die gaat over die kennis van God die het eeuwige leven is; en om enkelen toe te laten tot dat Koninkrijk die in staat waren om anderen te onderrichten. Rondom deze glorieuze figuur verzamelden zich de mythen die hem verbonden met de lange rij van zijn voorgangers, de mythen die allegorisch het verhaal vertelden van al zulke levens, daar zij het werk van de Logos in de kosmos en de hogere evolutie van de individuele menselijke ziel symboliseren.

Wij mogen er niet van uitgaan dat het werk van de Christus voor zijn volgelingen voorbij was nadat Hij de Mysteriën gesticht had, of werd beperkt tot zeldzame verschijningen daarbinnen. Die Machtige die het lichaam van Jezus als zijn voertuig gebruikt had, en wiens waakzame zorg zich uitstrekt over de hele spirituele evolutie van het vijfde mensenras, gaf de zorg over de Kerk in haar kinderschoenen in de sterke handen van de heilige discipel die zijn lichaam aan hem overgegeven had.

Bij het vervolmaken van zijn menselijke evolutie werd Jezus één van de Meesters van Wijsheid en nam hij het christendom onder zijn speciale hoede, waarbij hij steeds trachtte het te leiden langs de juiste lijnen, het te beschermen, te bewaken en te voeden. Hij was de hiërofant in de christelijke mysteries, de directe leraar van de ingewijden. Van hem kwam de inspiratie die de vlam van de gnosis in de kerk

brandende hield, tot het verpletterende gewicht van onwetendheid zo enorm werd dat zelfs zijn adem de vlam niet voldoende kon aanblazen om te voorkomen dat deze zou doven. Hij leverde de geduldige arbeid die ziel na ziel de kracht gaf om vol te houden, door de duisternis heen, en in zichzelf de vonk van mystiek verlangen te koesteren, de dorst naar het vinden van de verborgen godheid. Hij goot voortdurend waarheid in ieder brein dat klaar was om deze te ontvangen, zodat door de eeuwen heen de ene hand naar de andere bleef reiken en de fakkel van kennis doorgaf, die zodoende nooit uitgedoofd werd. Zijn gestalte stond naast de folterbank en in de vlammen van de brandstapel, waarbij hij zijn belijders en martelaren opbeurde, de kwelling van hun pijnen verzachtte en hun harten vervulde met zijn vrede. Hij gaf de impuls die klonk door de donderpreken van Savonarola, die de kalme wijsheid van Erasmus leidde, die de diepe ethiek inspireerde van de van God vervulde Spinoza. Hij gaf de energie die Roger Bacon, Galileo en Paracelsus aanzette tot hun zoektochten in de natuur. Hij gaf de schoonheid die Fra Angelico, Raphaël en Leonardo da Vinci betoverde, die het genie van Michelangelo inspireerde, die schitterde voor de ogen van Murillo en die de kracht gaf die de wereldwonderen deed verrijzen, de Dom van Milaan, de San Marco van Venetië en de kathedraal van Florence. Hij gaf de melodie die ademt door de missen van Mozart, de sonaten van Beethoven, de oratoria van Händel, de fuga's van Bach, de strenge pracht van Brahms. Hij was de Tegenwoordigheid die de eenzame mystici, de vervolgde occultisten en de geduldige zoekers naar waarheid een hart onder de riem stak.

Door zachte en dreigende druk, door de welsprekendheid van een Sint Franciscus en door de schimpscheuten van een Voltaire, door de zoete onderworpenheid van een Thomas à Kempis en de ruwe mannelijkheid van een Luther trachtte Hij te instrueren en op te wekken, te winnen tot heiligheid of af te schrikken van het kwaad. Door de lange eeuwen heen heeft Hij gestreefd en gearbeid en, terwijl Hij de hele zware last van de Kerken moest dragen, heeft Hij nooit één menselijk hart dat tot hem om hulp riep, onverzorgd of ongetroost achtergelaten. Nu tracht Hij een deel van de grote vloed van de Wijsheid aan te wenden ten bate van het christendom, die vloed die uitstroomt voor het verfrissen van de wereld, en Hij zoekt in alle Kerken naar degenen die oren hebben om de

Wijsheid te horen, en die zijn roep om boodschappers om dit mee te delen aan zijn kudde zullen beantwoorden: *Hier ben ik; stuur mij.*

Uit: *The Theosophist*
van december 2006
Vertaling: A.M.I.

NOTEN

1. Johannes 14:18, 19.
2. Valentinus, vertaling G.R.S. Mead, *Pistis Sophia*, bk.i, 1.
3. *Epistle of Ignatius to the Traviants*, p.53.
4. *ibid.*, p.51.
5. *ibid.*, bk.11, 218.
6. *ibid.*, 230.
7. *ibid.*, 357.
8. *ibid.*, 377.

